

No més drets sense debers. No més debers sense drets. Els drets individuals són imprescriptibles, ilegalsibles e ingarantibles. • Llegislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comensa la llibertat ajena. Es lícit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predican las religions no es més que la fórmula del engany ab que s' preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar crescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL.

LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • LA TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, porque totes son igualment dolentas y depressivas pera la dignitat y la inteligencia humanas. • LA TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy sedupidat al capitalisme. • LA TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIO
Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIO : carrer de Ponent, 1, 1.º : BARCELONA
Pels pagos s' admeten libranças del Giro Mútuo, Dieras de fàcil cobro y sellos de 15 céntims. No s' admeten libranças especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
Número solt, 5 céntims. -30 exemplars, 1 pta.
Surst a llum puntualment cada divendres

CARN Y PEIX

—Vosté ja sab que també hi han butlles peis
ous y per la llet...
—Ay mossen Coca! tocant en aqueixos punts,
ja fa temps que jo no hi peco.

—Jo ja ho dich a la nevoda:
are menjém de peix, que 'l dia
que 'ns toqui carn ja ho farém
que s' hi conegui!

—Una butlla, quatre rals.
—¡Me caso en Ronda!! ¡per una peta... jo
n' hi daré trenta cada mes!

Ja se sab, senyor Cerralbo: per llangonissas, a Vich... ¡¡Si
n' hi han dat de butifarrall!

Dejuni forsós.

LA UNIO FA LA FORSA?

Una preocupació autoritaria fa que 'ls sectaris de tota mena 's lamentin incessantment de la desunió introduhuda en las colectivitats religioses, filosòfiques, polítiques ó econòmiques.

No tenen en compte que la divisió i la diferenciació es una llei de progrés que s' imposa per modo incontrastable a la naturalesa humana.

Nasqueren las teogonias pera donar a la inteligencia del home una explicació de la existència del univers, y ben aviat la observació y la crítica introduhiren la divisió en la gran comunió de las creencias.

Transcorregueren los siglos, la desunió matà lo paganisme, y sobre sas runas s' elevà 'l monoteisme cristià, congregant ab sa doctrina tots los que tenian una censura que dirigir a la abandonada religió y al règimen social per ella patrocinat, y no tardà en presentarse la primera heretgia iniciant la infinita serie d' ellas que terminará ab l' abandono total de la religió cristiana.

Vingué la idea democràtica a prometre als pobles llibertat, igualtat y fraternitat, presentantse com un ideal de pau y armonia, y la dilucidació dels principis y la seva adaptació a la realitat de la vida dividí als republicans en agrupacions distintes y oposadas, dominant per demunt de totes las tendencias conservadores y radical.

Quan se patentisà la impotencia de la democràcia pera donar al proletariat sa participació en la riquesa natural, en la produhida per lo treball y en la acumulada per la observació y per lo pensament, ja que com resultat de la revolució moderna se creà lo privilegi de la burguesia, vingué la Internacional ab la pretensió d' agrupar a tots los treballadors del món pera fer la revolució social, y per un moment causà seria inquietat als governs y als privilegiats de per tot arreu; pero la mateixa forsa expansiva de aquella gran associació donà lloch desseguida a la diferenciació de autoritaris y anarquistas, de mutualistas y cooperatius, de colectivistes y comunistas, de partit obrer que vol la intervenció en la política burguesa y d' enemics decidits de tota política; resultant per últim que avuy la Internacional es morta, sos antics afiliats militan en fraccions oposadas y la idea revolucionaria ha arribat casi a confondre's ab la sociologia, que podem considerar com la ciencia del parvulari.

La filosofia volgué substituir a las religions en la explicació de las causas de la vida el mateix temps que pensavé trobar la llei de la evolució del progrés humà, y no ha conseguit més que una confusió de sistemes y de hipòtesis, entre 'ls quals se troban únicament veritats parcials, fragments de la veritat, com resultat de cada hu dels punts de vista dels pensadors, pero de cap manera l' objectiu principal, la veritat absoluta.

Tot això es degut a que 'ls homes lluytan entre la expansió del pensament, que es lliure contra totes las coercions que puguin venir del exterior, encara que limitat per las circunstancias del propi organisme y del medi en que lo individu 's desenrotlla, d' una part, y d' altra que voldria reduhir a tothom als límits del seu pensament.

Hi ha una lluyta incessant entre la llibertat y l' exclusivisme que no ha pogut trobar una fórmula de resolució, encara que a això s' acostia la tolerancia predicada per los escèptics.

Cada hu voldria la llibertat pera sí mateix y la imposició pera 'ls altres, y tenim la ferma convicció que 'ls crits d' unió que surten del fons de tota agrupació formada per una idea, no son més que 'l desitj de que 's formulí un dogma y d' que 's constituïx una autoritat que vetllí per la conservació de la nova fe.

Solsament aixís s' explica que la primitiva idea cristiana haja pogut degenerar en la intransigència catòlica representada per la Inquisició, y la idea democràtica creés lo Terror.

Lo verdader revolucionari, donchs, deu preocuparse en primer terme de la veritat de sas afirmacions, y en terme secundari del proselitisme, convenint de que lo que més se necessita es que de totes y cada una de sas manifestacions respaldenci la evidència, única manera d' atraure homes serios y decidits fins al sacrifici, y no deu volguer més retèner 'lo pensament dels altres en los límits d' un 'dogma, porque això es imprecident y ademés impossible.

Respecte de las veritats adquiridas y perfectament demostradas no hi ha partits: lo creyent y 'l steo saben avuy que la Terra gira al entorn del Sol; l' absolutista y 'l liberal saben ab tota certesa que 2 + 2 = 4.

Donchs doném a nostres principis y a nostres aspiracions aquesta mateixa forsa demostrativa y no tinguem por a las dissidencias, que si la voluntat se supedita a la inteligencia, la acció revolucionaria forta, irresistible com una llei de la naturalesa, destruirà las institucions del error y del privilegi.

En resum: no es la unió sotmesa a un credo lo que dona la forsa, sino la coincidencia de moltes inteligencias en una veritat.

Que es lo que 'ns proposavam demostrar.

LO PLOR DEL PAPA

La premsa 'ns notificà que morí lo cardinal Pecci, germà del papa Lleó XIII, y que aquest, desde la mort de son dit germà, està tot trist, plorós y malaltís, sense que logri ningú ferlo sortir per un moment de sas habitacions particulars.

Molt just, molt propi, molt natural comprench es que un dolorós sentiment embargui 'l cor d' un germà devant la mort d' un altre germà; lo que no sé explicarme es la posturació, l' abatiment que aquest fet produheix a tot un papa, representant directe de Deu en la terra.

Això m' induheix a preguntar: ¿No volia 'l papa la mort del seu germà? ¿per qué 'l papa plora aquesta mort?

Si 'l papa no volia aquesta mort, la realització d' ella proba la falta en ell d' aquell grandíssim poder que 'ls catòlics li atribueixen, y si tant lo contrista, si tant li dol la falta del germà seu, demostra que no pot estar conforme ab los desiguis, ab las obras d' aquell Deu son representat.

Per altra part, conceptuant molt de rahó lo dolor que causar deu a tota persona un cas com lo de que 's tracta i quant doblement no ha de sufrir la persona a qui, junt ab un sér estimat, li faig tot apoyo material, lo medi únic pera sa subsistencia, que aquell al qual li quedan grandiosos palaus, inmensas riqueses ab las que pot ben recrearse y las que poden distreure'l, tart ó prompte, pero més facilment, de sa aflicció!

Poch temps fa que una explosió de grisó sepultà en las entranyas de la terra a trescents vinticinch miners. Setanta viudas, doscents horribos y multiut de pares y germanas regavan ab copios plor los cadavres desfigurats dels que acabavan de deixar un vuy de plahers en son cor y un ple notable en lo catàlech horrible de la miseria (la premsa burguesa no s' ocupa de aquest pur y verdader sentiment!).

Lo papa Lleó XIII, aquell que tant plora avuy la mort d' un seu germà, aquell que tant necessita avuy un consol pera sa tristesa, res se sab que hagi fet pera aliviar, ni tan sols en part, la verdaderament anguniosa y aflictiva situació d' aquell grupat de familias, victimas ignoscents d' indigne y criminal explotació.

Quan un plora una desgracia es quan més se considera lo que altres deuhien sufrir devant també d' altra desgracia igual ó pitjor: lo millonari Lleó XIII sabrà molt be pera qué s' guardarà l' or, mes s' fe que no serà pera lo més noble, pera lo més humanitari.

Devant, donchs, de tot lo anteriorment manifestat, ¿hem de creure encara en lo poder, en la virtut y fins en las llàgrimas del pontífich romà?

Y a totes parts y horas se troban familias desventuradas a las quals la pérdua d' una persona ayamada las deixa abandonadas en mitj de un profon llach de dol y miseria. Y en tots llochs y moments hi han homes religiosos y capitalistes com Lleó XIII, que ploran pel motiu que plora ell, que procuran tenirlo com a model en sas obras, que son fidels intérpretes de sa elevació de sentiments. — A. TOLRA.

APÒLECH

LO DEU JÚPIER, L' HOME, LO RUC, LO GOR Y 'L MICO

En un libre manuscrit y de teat rúbic conseruat, un apòlech so trobat que, semblantme divertit, desitjo sigui estampat.

Son autor, ple de saber, conta, ab lletres garrafals: Que després que 'l mon va fer l' artístich deu Júpiet, pensà en fer los animals. Ab son poderós reclam crea 'l ruc, que gens poruch, veient la verdor del camp, tira tres cosas y un braç m' per demostrar que era ruc. — Que està elegre, minyó? [va dirli 'l deu] que 'l figuras que has nascut per diversió? has nascut per desventuras y sovint tastà 'l basó. Cerrogat sempre aniràs, menjaràs palla postrada. — Y quantis anys viurà? — Viuràs trenta anys. — No vull tanta vida. — Quants no vol! — Deu. — Los tindràs. — Després de lo ruc vingué lo gor, bellugant la cua, bo y lladrant y li digué Júpiet: — A tu també la sort 't ha esquivat la grúa. — Què volia dir? — Que has nascut per treballar sens repòs, y sufrí en ta esclavitut dels homes la ingratiut que 't daràn per paga un os. — Y quantis anys viurà? — Trenta anys. — ¡Trenta anys! si que 'm saben grua, miserias y desgrasyas ab deu 't hi ha prou. — Seguin deu. Del gor va vindre molt destre lo mico, mostrant las dents, y fent salts per la minestra y 'l deu li va dir: — ¡Epl mestre, massa alegroy aqui veus, putg la vida apensada no entras ab ta meula; vuyde sempre la pepade, ballaràs dalt d' una tauia fent divertí a la maynada; Sufiràs d' algun francés algun tanto tot bullim. — Y quantis anys viurà? — Trenta. — És molt viure per sufrir tant! — Quants ne vols — Deu y cap més. — Pie de superbis y anhel, com caball que 'l fre no doma, mirancho tot ab recel, després de lo mico, 'l home sortí, no de plè si pel. Veient sas formas lluhí Júpiet li preguntà: — ¿Estàs content? — Així, sí, però vull que 'm paríxi dia, ¿per qué m' has fet? — Perque sí. — La rahó n' es convicença, — És la rahó del que mana; y si acts no 't acontentes 'l ho diré ab tu més potestat: ¡Perque m' ha donat la gana! — Y quina serà mia sort? — Buscant l' aliment precia may tindràs en pau lo cur, ni podràs dir: So feliç. hns a l' hora de la mort. — Quants anys viurà? — Trenta, mida que hi dat a tot sér vivent. — ¡Jo necessito més vida! La gloria sentó que 'm crida y allí va mon pensament. Per satisfar mon orgull me trobo tant inspirat, que més llarga vida vull... — Donchs mira, minyó, recull los que 'l ruc ha despreciat. — Seràn cinquanta. — M' irrita viure tant poch... so ambició; més anys mon goig necessita. — Ne vols més donchs aprofito los que no volgut lo gor. — Setanta anys! res son setanta quant un per viure he nascut y ab la llum del sol s' encanta. — Donchs pren, si morir 't espanta, los que 'l mico no ha volgut.

Y així ho feu, en son deliri no creant lo molestias d' aquest mon y sos martiri, fentli por lo cementiri: ¡va captar anys a las bestias! Y equi lo motiu tenui perque 'l home ¡y clar m' explicoj de ser home se deadiu. ¡Xelxanta anys de bestia via!

Vint de ruc, vint de gor y vint de mico!
J. M. COBOLLA

Vilaverí 24 Febrer 1890
Condemnat Director: Selut y foch a las iglesias. Li faig assaber que 'l ructor (s) Llistero s' ha deixat dir que 'ls esquizats de Vilaverí lo faràn marxar del poble. Lo deu fer marxar la protesta de donas que son fidels intérpretes publicà La TRAMONTANA. Si sapigué que 'l dia que mar-

¡Quan en Sagasta ho digué
podréu pensar que ho sabia!

Si 'l país d' Espanya, encara
viu com avans, oprimit,
no culpés a cap partit
monàrquic dels que hi ha ara.

Si estém sumits als tirans,
y República no arriba,
es perquè en la Espanya alvina
no hi ha prou republicans.
No tindrà d' emancipats
aquesta expressió vulgar.
¡Quan ho digué en Castelar
podréu pensar que ho sabia!

Lo dengue que 'ns ha fet guerra
maltractant per tot arreu,
càstich ho sigui de Deu
enviat del cel a la terra.

Vet' aquí perquè ab sos fins
ha mort sols a gent malvada
respectant a la vegada
a catòlics y a carins.

Podém fe ab tal simplicitat
per més que no tinguem fe,
¡puig quan ho va di en Manya
podréu pensar que ho sabia!

Lo sufragi que prou begra
ho mogut y mourà ell sol,
no es tant casuanyes
de sabé 'l perquè se 'ns nega.

Establirse aquí no 'a pot
per... ¡astrabòtica d'erial
Perquè per una miseria
l' obrer sempre 'a ven lo vot.
No passéu ara mai dia
per més que així 'ns casat afront.
¡Quan ho digué don Anton
podréu pensar que ho sabia!

Devant de semblants gataades
d' homes serios y de fe,
siguém humils, per més que
nos matin a gataades.

Que encara que tot mal vagi
la nostra algun jora veurém
per més que vot no tinguem
y republicans no hi hagi.

Avuy ab vergonya poca,
a cada absurd y faisia
de aquets homes entès 'ns toca:
—¡Quan digué aixó cert tanora
podréu pensar que ho sabia!

JUANITO CATALÁ.

Vaja, que 'l rector d'Olesa s' ha proposat de-
clararse inamovible del Mal temps d' aquest
periòdic, y va a sortir-se'n la seva.

Veyent que a crits no podia res contra la es-
cola laica, que se li ha posat com gegantina
berruga a la punta del nas, ara las ha enfiladas
pera demanar que amistosament se tanqui la
ciutat escola, a quin objecte envià a buscar un
individuo de la Junta, que naturalment li respon-
gué que per ara son verdas.

Y 'l tonsurat li replicó que «si no 'l creuben
á bonas ho faria molt més fort de lo que ha fet
fins ara, comensant per dir al Governador de la
provincia que 'l local de la escola laica es insu-
ficient y anti-higiénic,» cosa que es una but-
llifa més grossa que la tirria que té 'l rector á
dits escola.

Altres amenasas y desabogós va permetre
també 'l reverent, que no han fet més que ser-
vir de diversió als laics al ésser contadas.

En tant la escola laica puja, lo Centre Demo-
cràtic á que perteneix está orgullós d' ella, y
que li piqui que s' ho grati.

Los ruchs negres intolerants son los millors
propagandistas del lliurepensament.

Conts un periòdic d' Alcoy que una dona
d' aquella població, estant malalta y tement
morirse, va cridar al rector de la parroquia y
li entregá sos diners, dihentli que si 's moria
ne fes tal ó qual cosa.

Y sucché que la malalta no va morirse, sino
que millora, y al trobarse sense cap diner,
enviá recado al reverent de que li tornés los
quartos.

¡Quartos m' has dit! L' enotanat no ha vol-
gut tornar ni un ral, y la malalta quedá en gran

misericordia y ab lo disgust que es de suposar, de
quals resultas li faltá poch per morirse.

Aixó proba que 'ls llenuts, al confiar en los
capellans, ja en lo mateix pecat portan la peni-
tencia.

Un feligrés de La Riba 'ns conta que 'l sarría
negre d' allí está armant una gatzara de mil
majordonas sobre 'ls metjes que exercixen en
aquell poble, dihent pestes del un y recoman-
nant á un altre, sembrant discórdias y pro-
movent rencors que algun dia poden donar
amarchs fruyts.

Com que aixó y cultivar la llana ciutellada
es la única feyna que saben fer, á mi no 'm
sorprén.

Si fessen lo contrari es quan tindrien de que-
darse ab un pam de boca 'ls feligrésos.

En faldillas negres de Santa Perpetua de Mo-
guda va parapetarse lo darrer diumenje á la
barricada major de cala missa, y desde allí ba-
ladrejà espantosamente perquè aquest carnaval
dues noyas del poble se disfressaren de monjas
«ab uns sants cristos y rosaris que van ser gran
rato la broma de tot lo ball.»

¡Que hi farém si 'ls temps s' han posat aixís?
Després també llenas grans crits contra 'ls
que 's proposaven ballar durant la quaresma,
parlant d' infern, purgatori y altres herbas.

¡Desgraciad sach de carbó!
¡que creu que algú se 'l creurá?
L' infern es cosa que ja
á ningú del mon fa po.

L' enganya-ánimas de Cabrils, que es un dels
enotanats que era als fusellaments dels defen-
sors de Cardedeu, anant l' altre dia de camí, va
sentir trepitj al darrera seu, y sens encomenar-
se á Deu ni al diable, se girá en rodó y encarà
un revólver al que anava á son detrás, cridantli:

—¡Ahont anéu?
Lo bon home aixís sorprés se quedá esglayat
al veure que li apuntaven aquell santicristo de
sis tiros, y després de donar sas explicacions al
reverent, aquest lo deixá continuar son camí.
De lo qual se desprén que ni en despoblat se
pot estar tranquil si corre algun sacerdot pels
volants de alguna persona.

Lo bulto negre del Perelló pujá dalt del cossi
d' abocar gutillas, fa pochos dias, y llegí una
pasta-d-ras del seu mestre de la paperina al
cap, desfogantse contra 'l matrimoni civil y
maltractant á tots los que no 's casaven per lo
eclesiástich.

¿Voldrá dir com molts rectors y majordonas?

En un periòdic de Madrid trobém varias
profitosas noticias sobre la mort del capellá que
va suicidarse en aquella capital, y que valen la
pena de ser reproduhidas.

En primer lloch, quan lo reverent arribá á
la vía del carril abont pensava suicidarse, com-
mensá á resar á crits, com demanant á sant Pere
que tingüés á punt lo forrellat del cel pera
obrirli. Aixís passá prop d' un parell d' horas.

Luego, quan vegé vindre la máquina destina-
da á enviarlo á sopar ab Cristo, va senyarse
devotament y va ageures demunt de la vía; un
instant després estava partit en dos.

Y si estranya fou la mort d' aquest reverent,
més estranyos son los móvils que l' impulsaren
al suícid.

Lo sant varó pretenia un ascens en la seva
carrera, y 'l seu bisbe, que es lo de Sigüenza,
li tirava á codillo las pretensions. Va vindre 'l
dia que 'l home trobá alguna influencia, y quan
ja 's veya canonje ó que sé jo de dignitat ecle-
siástica, sab que se l' ha deixat en banda per la
sempiterna oposició del seu bisbe. Llavors fou
quan, no gosant ser altre Galeote, se suícidá
pera fastiguar al bisbe, lo qui no pogué dir
del tot alló de *Ahi me las den todas*, perquè al
saberse á Sigüenza las causas del suícid del tal
capellá, se armá una gresca de mil devots, pre-
sentantsen molts devant del palau episcopál en
actitud poch tranquilisadora, cridant alguns
¡Mori 'l bisbe! y altres ¡Que surti la Papa!
(aquesta es una gaspota criada del mitrat).

De lo dit se veu clar que las pemsions están
entre 'l clero pitjor que entre las demés per-
sonas.

UN CONSELL. Á UNA NOYA

Varen dir-me que ta mare
(sent com es tan bey-tona)
va aconsellar-te de que
millió estaries sent monja
que no pas casada ab mi,
que soch heretje y vaig contra
los capellans ¡que per ella,
segons diu! son uns sants homes.
Está molt be: fes com vulges
ja que no has de dar-me comptes
de las accions, pero sárgues
que encara que renyits, soch home
per dirte que á ta mare diguis
que d' heretje no 'n tinch gots,
puig sols dich dels capellans
sas accions indecoroses.
Mes vaig á darté un consell
que ara tinch á la memoria
(perque vegis que rencor
no he dat may á cap persona);
y es que si á ta mare creus
y profesas, ten en compte,
quan estigas al convent,
de mirá 'ls pesos que donas
si no quan menos 't ho pensis
te veurás... *Deixemo corre.*
J. ESPUNYA RIOT

MUDANSA

No deitis aná á la Tar
tota tot á la total,
que si caygués dins d' un sot
podria ferse molt mal.
PEPA SISTACHA

FUGA DE VOCALS

P r e c a p r i a l m e r ;
p r m r , l a t a l l e d c i ;
p r u l l a d c i , l a a g l a a
y p r . a g l a a l a m a .
PERILLO

TRENCA CLOSCAS

LO REPEL
Combinar aquestas lletres de modo que digan lo nom
d' un poble de Catalunya.
P. COLPE

SOLUCIONS

Á LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASADO
XARADA.—Ca-mi-lo.
Tip. «La Apodema», Ronda de la Universidad, 6, Barcelona

¡A LA GABIA!

RATA DESÉ

FERNANDO GONZALEZ,
de Palma de Mallorca;

aquest senyor fou corresposnal una tempora-
deta y s' ha descuydat de pagarnos 11'68 ptas.,
valor de tot lo que se li enviá. Com ha fet lo
sorttantes quantas vegadas se li ha cridat *¿quién
vive?* en materia de pago, queda instalat á la
gabia com á rata tramontanesca n.º 10.

A un de Cervera y á un altre d' Arenys de
Munt los toca ara figurar á la llista dels ratas
si no s' *aflixan* per la butxacca prompte y be,
y quedan en observació gabiesca Cubells, To-
relló, y varios altres que prometen... y no
pagan.

Ratas consagrats:— 1. Joaquim Miquel, de Lleyda,
per 27'30 pesetas.— 2. Domingo Gombas, de Falset, 10.
— 3. Pere Martí, de Balaguer, 18.— 4. Ramon Torreda-
rot, de Agramunt, 31'81.— 5. Rosa Roig, de Figueras,
26'44.— 7. Joseph Arnau y Bonet, de Vallís, 18.— 8. Llo-
rens Serra, de Pierpiñá, 57'55.— 9. Francisco Masjuan,
de Figueras, 26.